

Utviklingen i mottakere av arbeidsavklaringspenger og personer med nedsatt arbeidsevne per 31. mars 2019

Notatet er skrevet av Eirik Grønlien eirik.gronlien@nav.no, 16.4.2019.

Sammendrag

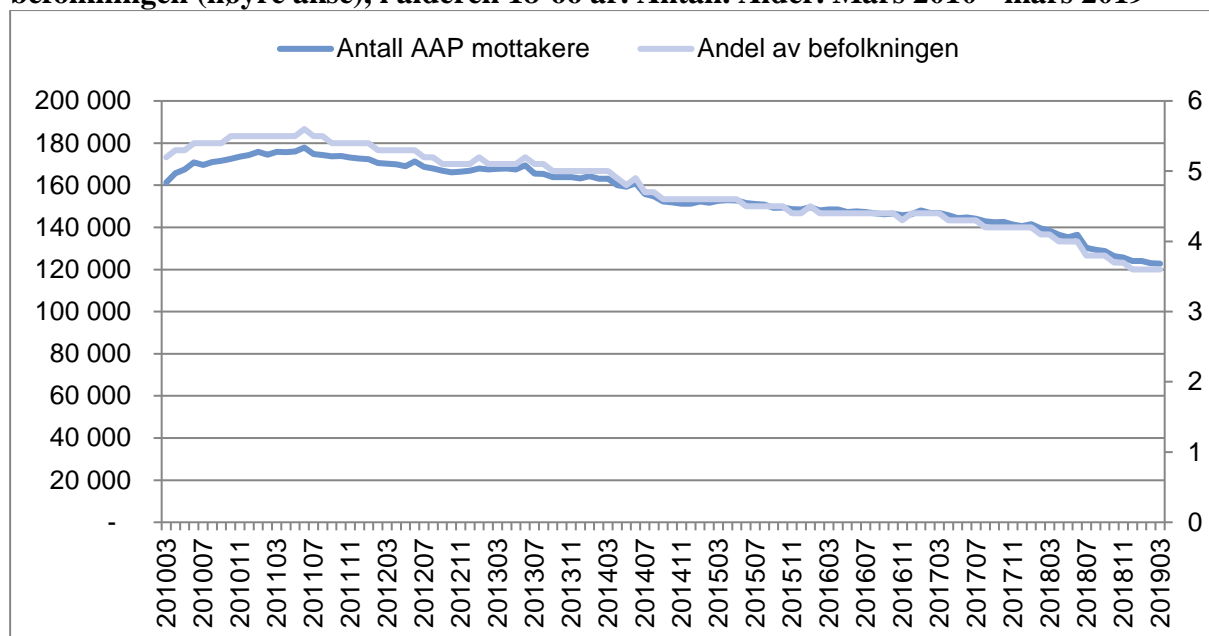
Antall personer som mottok arbeidsavklaringspenger i løpet av mars 2019 var på 122 800. Det innebærer at 3,6 prosent av befolkningen i alderen 18-66 år mottok arbeidsavklaringspenger på dette tidspunktet. Sammenliknet med året før er antall mottakere redusert med 15 700, en reduksjon på 11,4 prosent. Antall personer som mottok arbeidsavklaringspenger har holdt seg noe mer stabilt første kvartal, med en reduksjon på rundt 1 200 personer. Dette tilsvarer en nedgang på ett prosentpoeng fra utgangen av desember 2018.

Ved utgangen av desember var 183 300 personer i alderen 18-66 år registrert med nedsatt arbeidsevne. Dette er en nedgang på 3,8 prosent fra tilsvarende periode i 2018. Antall personer med nedsatt arbeidsevne som mottar arbeidsavklaringspenger er ved utgangen av første kvartal 2019 på 64 prosent. En nedgang på 7 prosentpoeng fra tilsvarende periode i 2018. Andelen personer med nedsatt arbeidsevne som mottar uføretrygd ligger på 10 prosent, en marginal økning på ett prosentpoeng fra 2018.

Nedgang i antall mottakere av arbeidsavklaringspenger

Så langt i 2019 er antall personer som mottar arbeidsavklaringspenger redusert med 1 200 personer. Dette er en svakere reduksjon enn tilsvarende periode i 2018, hvor antallet ble redusert med 2 100 personer, noe som kan indikere en stabilisering i starten av 2019. Sammenliknet med mars 2018 er antallet redusert med rundt 15 700 personer, tilsvarende 11 prosent reduksjon. Andel mottakere av arbeidsavklaringspenger som prosent av befolkningen lå ved utgangen av mars 2019 på 3,6 prosent. Dette er en reduksjon på 0,5 prosentpoeng fra tilsvarende periode i 2018, men stabilt fra utgangen av 2018.

Figur 1: Antall mottakere av arbeidsavklaringspenger (venstre akse) og andel av befolkningen (høyre akse), i alderen 18-66 år. Antall. Alder. Mars 2010 - mars 2019

Kilde: NAV

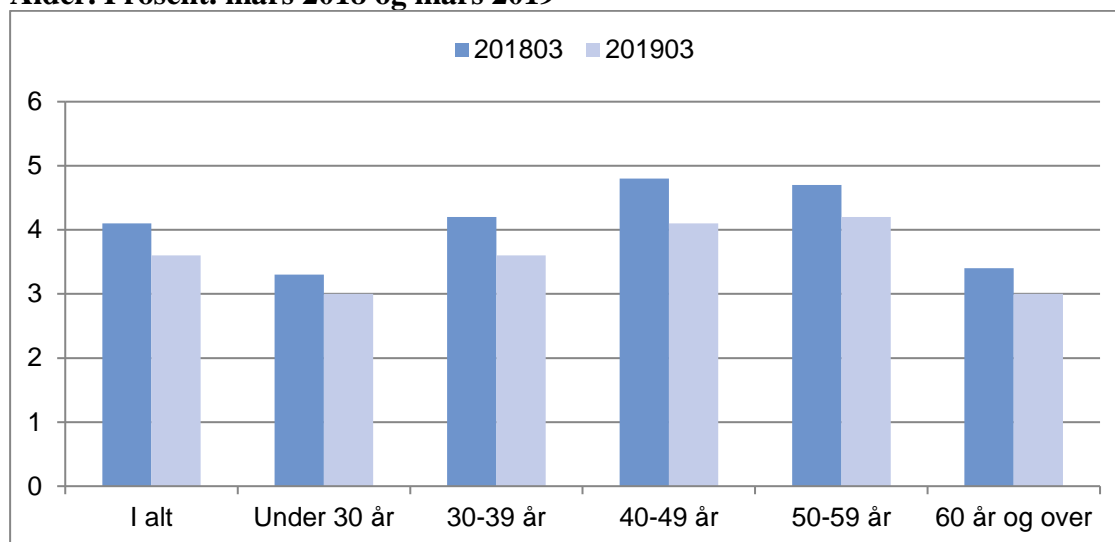
Reduksjon for alle aldersgrupper

Antall mottakere av arbeidsavklaringspenger er redusert for alle aldersgrupper. Størst reduksjon er det i aldersgruppen 40-49 år, hvor andel mottakere er redusert med 5 300 personer (figur 2). Dette tilsvarer en reduksjon på 15,1 prosent. For personer i aldersgruppen 50-59 ser vi tilsvarende mønster, men reduksjonen her er noe lavere (10,4 %).

Antall mottakere av arbeidsavklaringspenger i aldersgruppen under 30 år lå ved utgangen av mars på 25 200 personer. Dette utgjorde 3 prosent av befolkningen i alderen 18-29 år. Antallet er redusert med 2 400 personer fra tilsvarende periode i 2018.

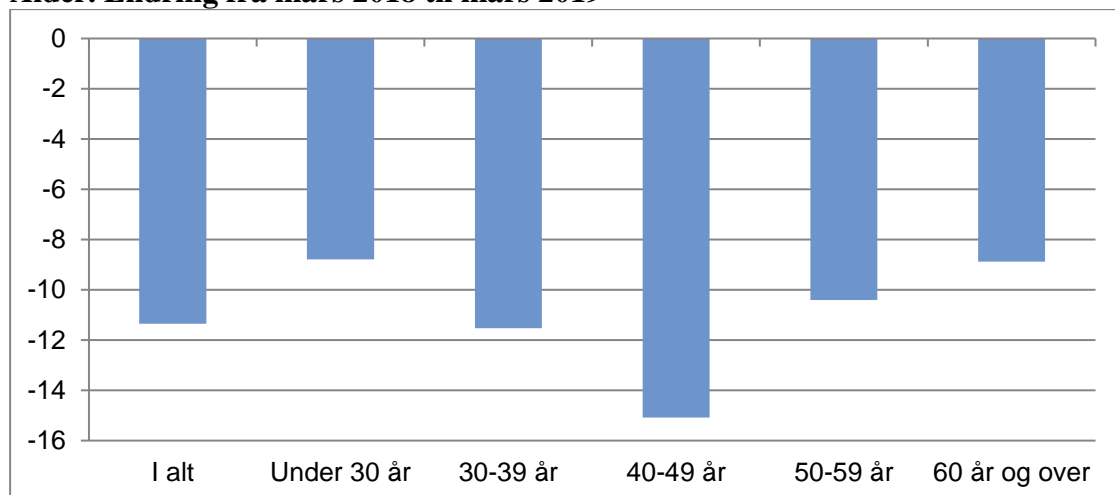
Ved utgangen av mars var 12 600 personer i aldersgruppen 60-66 år registrert som mottakere av arbeidsavklaringspenger, en nedgang på 1 200 personer sammenliknet med mars 2018.

Figur 2: Andel av befolkningen (18-66 år) som mottar arbeidsavklaringspenger. Andel. Alder. Prosent. mars 2018 og mars 2019

Kilde: NAV

Figur 3. Prosentvis endring i antall mottakere av arbeidsavklaringspenger. Andel. Alder. Endring fra mars 2018 til mars 2019

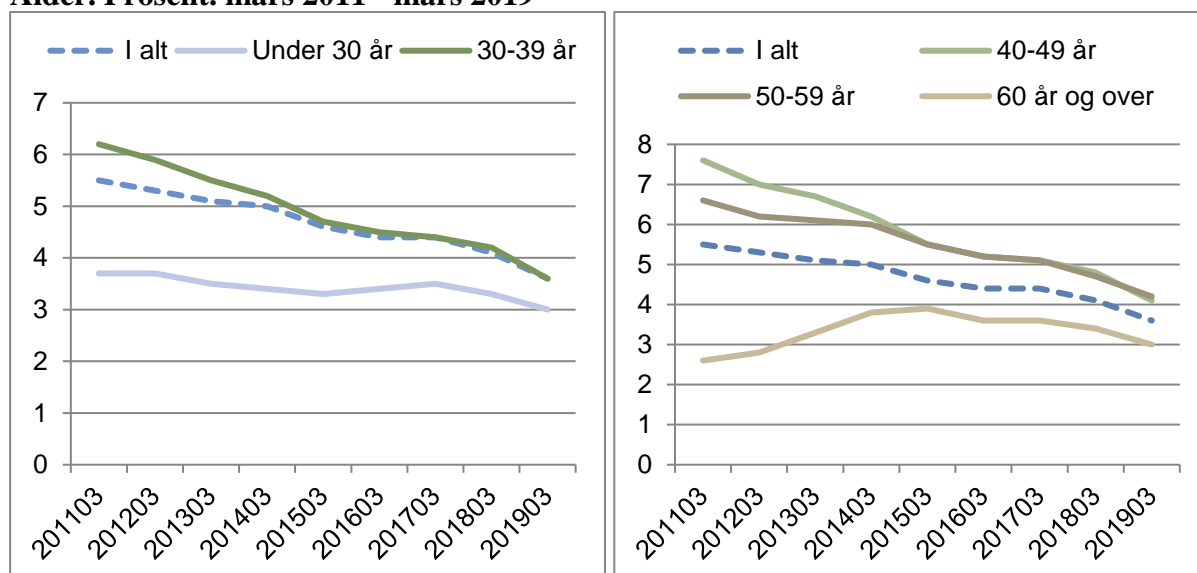
Kilde: NAV

Figur 4 viser at andelen er redusert for alle aldersgrupper siden desember 2011. I perioden 2011 til 2014 økte andelen mottakere av arbeidsavklaringspenger i aldersgruppen 60+, men denne er redusert i perioden etter 2014. Andel personer i aldersgruppen under 30 år som mottar arbeidsavklaringspenger har vært stabil over tid, etter å ha blitt redusert frem mot 2014. Vi ser nå at andelen er redusert igjen fra desember 2017, mens andel av befolkningen har økt i

tilsvarende periode. En medvirkende årsak til reduksjonen er at antallet i aldersgruppene 30-59 år som andelen av befolkningen i aldersgruppen 18-66 er redusert etter 2014.

Regelverksendringene innført i 2018 har medført en kraftig reduksjon for alle aldersgrupper. Reduksjonen i antall personer som mottar arbeidsavklaringspenger kan også henge sammen med en reduksjon i arbeidsledighet i tilsvarende periode. Økning i ledighet har en tendens til å hardere ramme dem med en svak tilknytning til arbeidslivet, som ofte vil kunne være personer med nedsatt arbeidsevne (Kalstø og Kann 2018).

Figur 4. Andel av befolkningen (18-66 år) som mottar arbeidsavklaringspenger. Andel. Alder. Prosent. mars 2011 - mars 2019

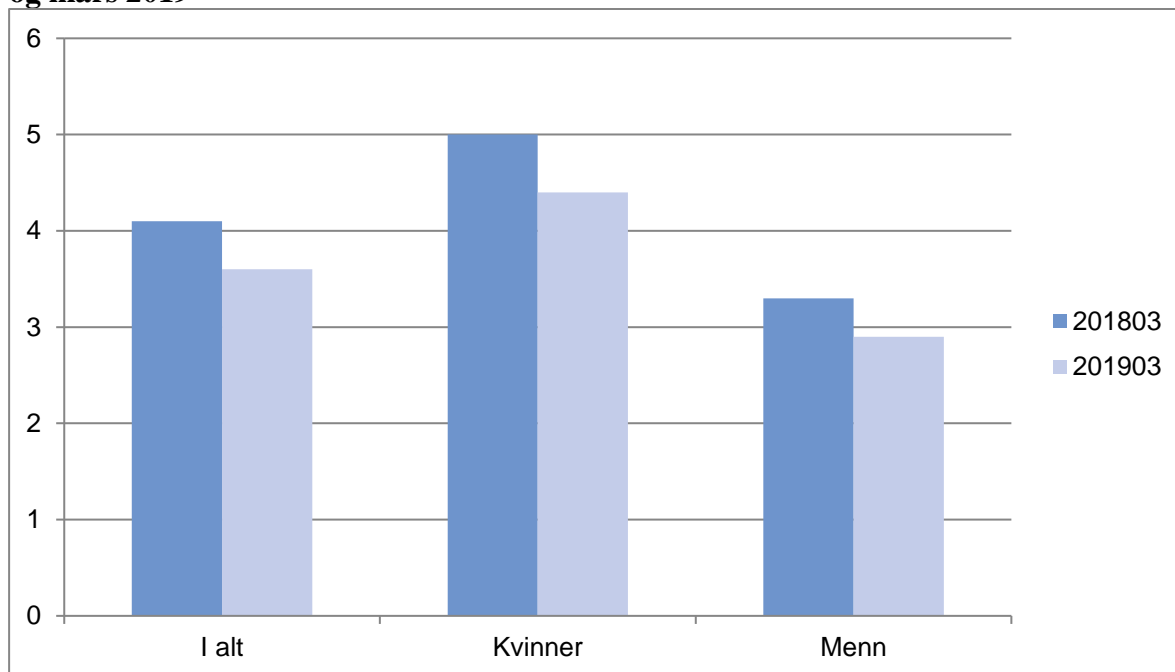

Kilde: NAV

Færre mottakere av arbeidsavklaringspenger både blant menn og kvinner

Flertallet av mottakerne av arbeidsavklaringspenger er kvinner. Ved utgangen av mars 2019 var 4,4 prosent av kvinner og 2,9 prosent av menn i alderen 18-66 år mottakere av arbeidsavklaringspenger (figur 5). Andelen har holdt seg stabil gjennom første kvartal 2019. Det er en reduksjon for begge kjønn i løpet av 2018, men reduksjonen er noe større blant menn enn for kvinner. Bildet gjenspeiles i sykefraværstatistikken og i andelen som mottaker uføretrygd (Kalstø og Kann 2018). I løpet av de siste 12 månedene er antall menn som mottar arbeidsavklaringspenger redusert med 9 300 personer, mens 6 400 færre kvinner står som mottaker av ytelsen. For begge kjønn tilsvarer dette en reduksjon på 11 prosent, noe som tilsier at fordelingen mellom kjønnene holder seg stabil fra utgangen av første kvartal 2018.

Figur 5. Andel av befolkningen med arbeidsavklaringspenger. Andel. Kjønn. Mars 2018 og mars 2019

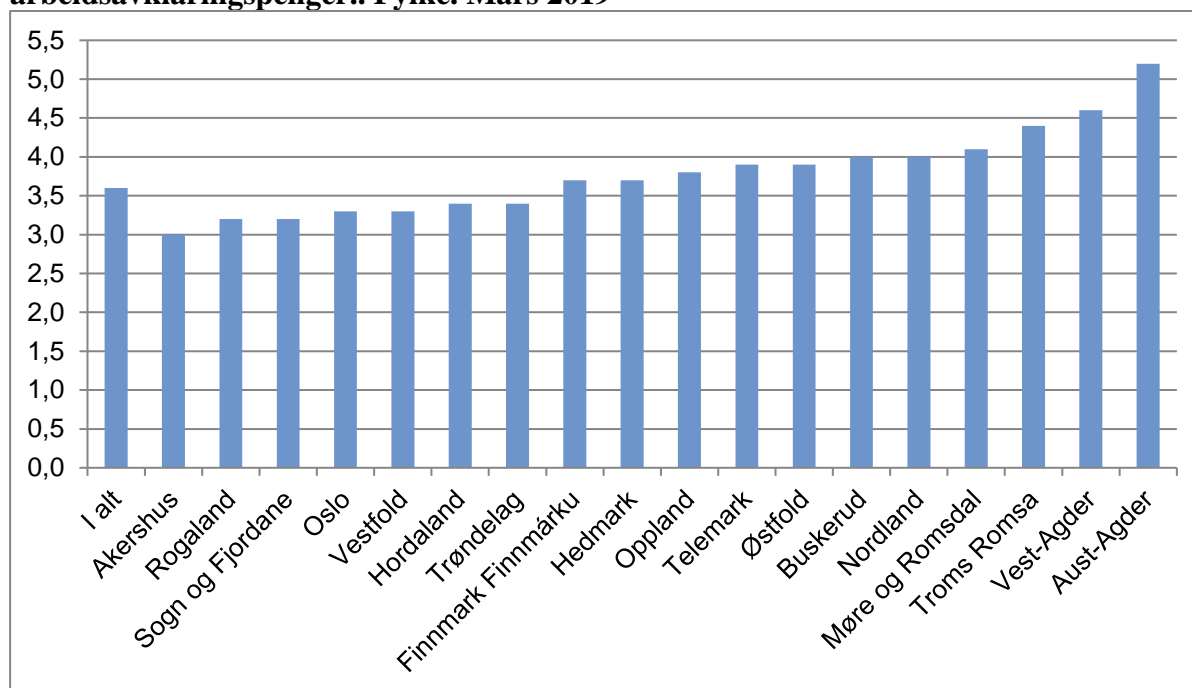

Kilde: NAV

Færre mottakere i alle fylker

Det er store forskjeller i andel mottakere av arbeidsavklaringspenger fordelt per fylke (figur 6). Aust-Agder er det fylket hvor andelen mottakere av arbeidsavklaringspenger er høyest (5,2 %), mens andelen er lavest i Akershus (3 %). Det er det samme mønsteret vi ser for uføretrygd, hvor Østfold og Aust-Agder er fylkene med høyest andel uføretrygdete, mens Akershus og Oslo har lavest andel (Ellingsen 2018).

Figur 6. Andel av befolkningen (18-66 år) som er mottakere av arbeidsavklaringspenger.. Fylke. Mars 2019

Kilde: NAV

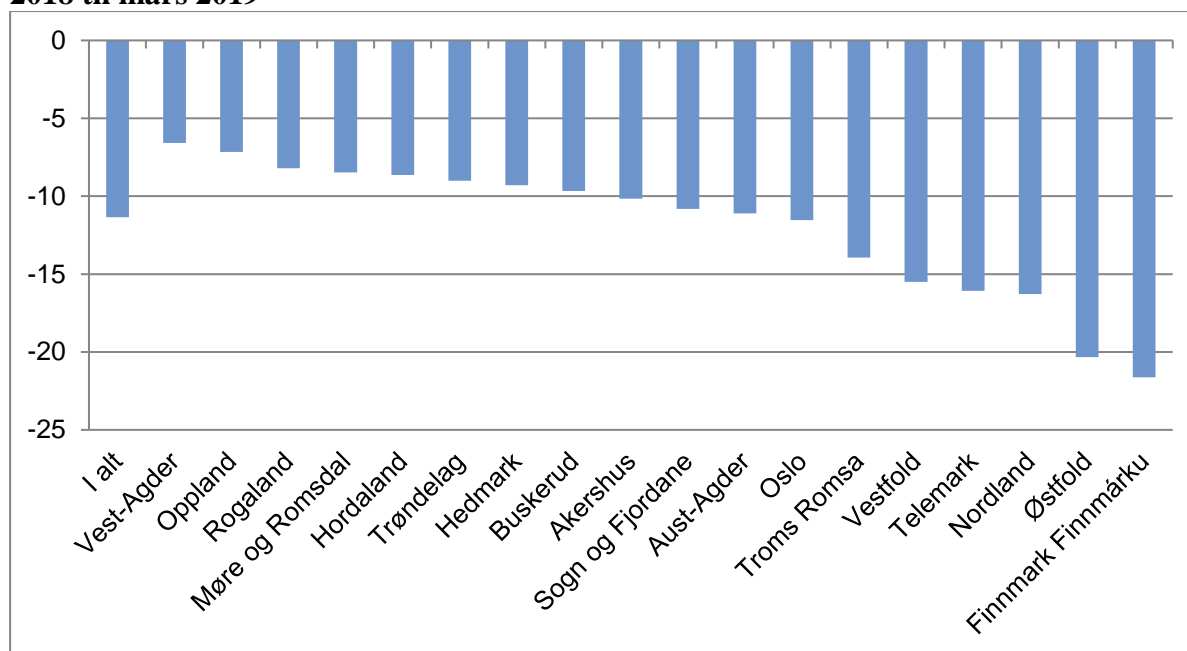
I løpet av 2018 er antall mottakere av arbeidsavklaringspenger redusert i alle fylker (figur 7). Det er stor variasjon mellom fylkene i utviklingen av antall personer som mottar arbeidsavklaringspenger. Størst reduksjon er det i Finnmark, hvor 22 prosent færre mottar arbeidsavklaringspenger ved utgangen av første kvartal 2019, enn ved utgangen av tilsvarende periode i 2018. Lavest reduksjon var det i Oppland og Vest Agder (-7 %). Den forholdsvist lavere reduksjonen i Vest Agder har ført til at Agderfylkene er de fylkene med høyest andel personer på arbeidsavklaringspenger ved utgangen av første kvartal 2018 (5,2 og 4,6 prosent for henholdsvis Aust- og Vest Agder).

Den sterke reduksjonen i løpet av 2018 i antall personer som mottok arbeidsavklaringspenger har avtatt noe så langt i 2019. I enkelte fylker er antall mottakere enten stabilt eller med en svak økning. Størst økning ser vi i Rogaland hvor det ved utgangen av første kvartal 2019 var 200 flere personer som mottok ytelse enn i desember 2018. Dette tilsvarer en økning på 2 prosent. Rogaland har allikevel opplevd en reduksjon i antall mottakere i løpet av de siste 12 måneder på rundt 8 prosent.

Reduksjonen i antall mottakere er en del av en trend som har foregått over tid. Frem mot 2018 var det allikevel en økning i andel mottakere i Aust-Agder og Rogaland, mens det for de samme fylkene har vært en reduksjon gjennom hele 2018. Samtidig har vi sett en økning i antall

mottakere av uføretrygd for nesten alle fylker i løpet av 2018 (Ellingsen 2018). Av personer som begynner med uføretrygd kommer nær 80 prosent fra arbeidsavklaringspenger, og andelen holder seg stabil over tid. Dette medfører at en forholdsvis stor reduksjon i antall mottakere av arbeidsavklaringspenger kan gjenspeile seg i en økning i antall mottakere av uføretrygd.

Figur 7. Prosentvis endring i mottakere av arbeidsavklaringspenger. Andel. Fylke. Mars 2018 til mars 2019

Kilde: NAV

Stor reduksjon i personer med muskel- og skjelettlidelser

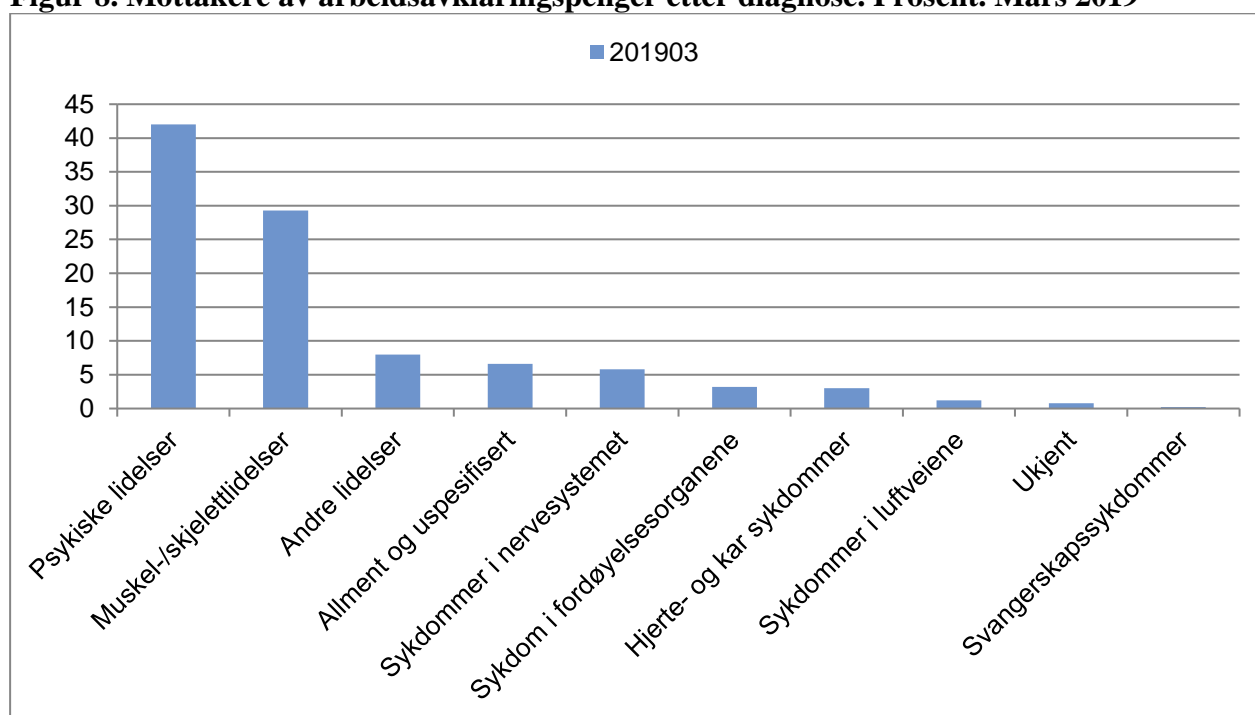
Antall personer som mottar arbeidsavklaringspenger er redusert for alle diagnosegrupper. Av de store gruppene er det størst reduksjon er det for hovedgruppen muskel- og skjelettlidelser som er redusert med 13 prosent fra tilsvarende periode i 2018. Størst reduksjon er det for undergruppen nakke-, skulder-, og arm lidelser (16 prosent reduksjon), mens såkalte andre muskel- og skjelettlidelser utgjør fortsatt den største undergruppen (53,7 %)¹.

¹

For arbeidsavklaringspenger benyttes icpc2 diagnosekoder. I publisert statistikk består hovedgruppen psykiske lidelser av lettere psykiske lidelser (P02, P04, P06-P10, P20, P25, P27-P29, P75, P78, P79, P82 og P99), angst og depresjon (P01, P03, P74, P76 og P77) og andre psykiske lidelser (P05, P11-P13, P15-P19, P22-P24, P70-P73, P80, P81, P85, P86 og P98). Hovedgruppen muskel og skjelettlidelser består av Nakke-, skulder og armlidelser (L01, L08, L09, L10, L11, L12, L83, L92), ryggidelser (L02, L03, L84, L85, L86) og andre muskel- og skjelettlidelser (L04, L05, L07, L13, L14, L15, L16, L17, L18, L19, L20, L26, L27, L28, L29, L30, L34, L35, L37, L38, L40, L45, L47, L52, L54, L55, L59, L66, L70, L71, L72, L73, L74, L75, L76, L77, L78, L79, L80, L81, L82, L87, L88, L89, L90, L91, L93, L94, L95, L96, L97, L98, L99).

Psykiske lidelser er redusert med 11 prosent i samme periode og tilsvarer omtrent den samme andelen av det totale antall mottakere. Den vanligste medisinske årsaken til nedsatt arbeidsevne blant personer som mottar arbeidsavklaringspenger er derfor fortsatt psykiske lidelser. Ved utgangen av mars 2019 hadde hele 42 prosent en eller annen form for psykisk lidelse. Rett i underkant av halvparten av disse lider av angst- og depressive lidelser (46,7 %). Disse utgjør alene 20 prosent av alle personer registrert som mottakere i mars 2019. De resterende er delt på andre psykiske lidelser og lettere psykiske lidelser (henholdsvis 25,5 og 27,7 %). Andelen totalt og fordelingen har holdt seg stabil over tid.

Figur 8. Mottakere av arbeidsavklaringspenger etter diagnose. Prosent. Mars 2019

Kilde: NAV

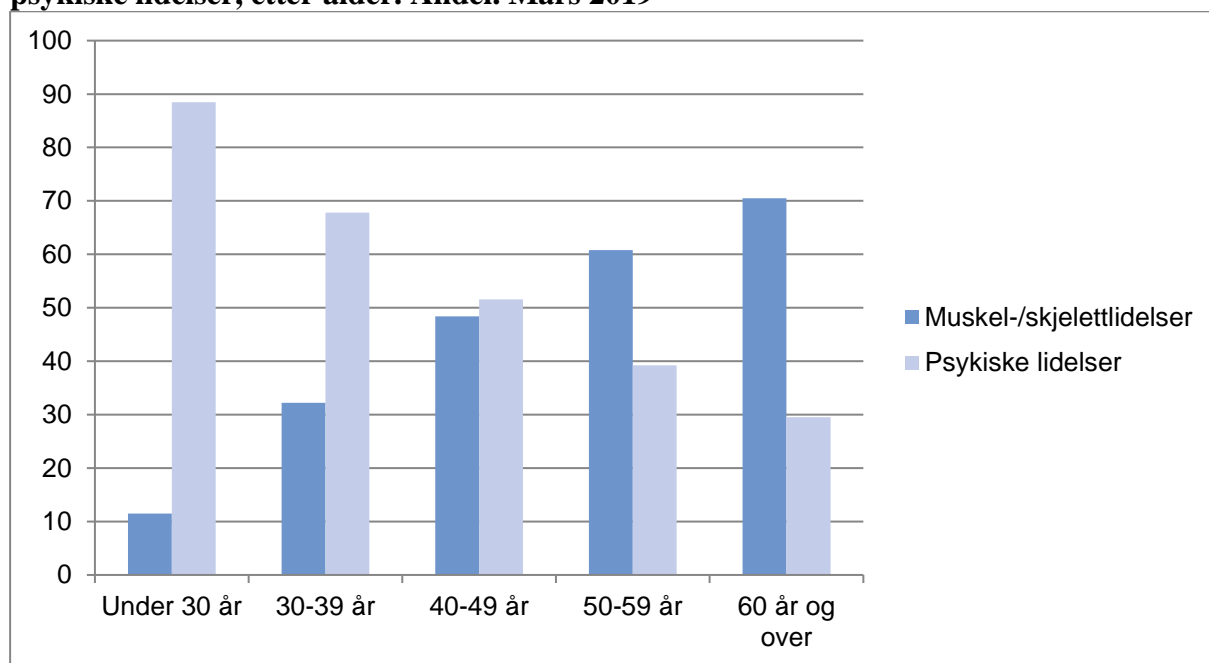
Det er fortsatt høy andel med psykiske lidelser blant dem som tilhører de yngste aldersgruppene. Andel med psykiske lidelser avtar for eldre aldersgrupper, før muskel- og skjelettlidelser overtar som den vanligste diagnosen blant dem i aldersgruppen 50-59 og eldre. Blant personer som tilhører aldersgruppen 60 og eldre utgjør muskel- og skjelettlidelser rundt 70 prosent av det totale antall mottakere.

Det er fortsatt stor variasjon mellom aldersgruppene i hvilken diagnose som forekommer oftest. Blant dem i aldersgruppen under 30 år er hele 69,5 prosent registrert med psykisk lidelse. Andelen reduseres etter hvert som mottakerne blir eldre. I aldersgruppen 40-49 år ligger andelen med psykiske lidelser tett opp mot andelen med muskel- og skjelettlidelser. For dem i

aldersgruppen 60 år og over ligger andelen med muskel- og skjelettlidelser på 43 prosent, mens bare 18 prosent har diagnosen psykisk lidelse. Det er også i denne aldersgruppen hvor flest personer har en annen diagnose enn psykiske lidelser og muskel- og skjelettsykdommer. Det er spesielt hjerte- og karsykdommer (9 %), samt andre lidelser (12 %) inkludert diabetes type 2, hvor andelen ligger høyere for den eldste aldersgruppen.

Av personer som starter med arbeidsavklaringspenger var det en reduksjon i andelen som kommer fra sykepenger. Ved utgangen av desember 2018 hadde 57 prosent av alle som fikk innvilget arbeidsavklaringspenger hatt sykepenger i forkant. Dette er en reduksjon på 4 prosentpoeng fra tilsvarende periode i 2017. Økningen er størst hos dem som er registrert som arbeidssøkende med nedsatt arbeidsevne. Deler av reduksjonen i andelen som kommer fra sykepenger kan forklares ved at det er i de eldste aldersgruppene vi ser den største reduksjonen i andel personer som mottar arbeidsavklaringspenger. Det er generelt en større andel personer i de yngste aldersgruppene som ikke har opptjent rett til sykepenger i forkant. Vi antar at andel som kommer fra sykepenger reduseres dersom denne aldergruppen utgjør en større andel av totalt antall mottakere.

Figur 9. Mottakere av arbeidsavklaringspenger med muskel- og skjelettlidelser eller psykiske lidelser, etter alder. Andel. Mars 2019

Kilde: NAV

Fortsatt høy avgang i fjerde kvartal 2018

I fjerde kvartal 2018 sluttet 17 000 personer å motta arbeidsavklaringspenger, en økning på

1 800 fra tilsvarende periode i 2017. Dette utgjør en økning på 12 prosent, men økningen er fortsatt over 5 prosentpoeng lavere enn tredje kvartal 2018. Totalt for 2018 var avgangen fra arbeidsavklaringspenger i overkant av 68 700 personer. Dette innebærer at avgangen lå over 17 prosent over avgangen i 2017. Dette er den høyeste avgangen fra ytelsen i løpet av ett år siden innføringen av ordningen i 2010.

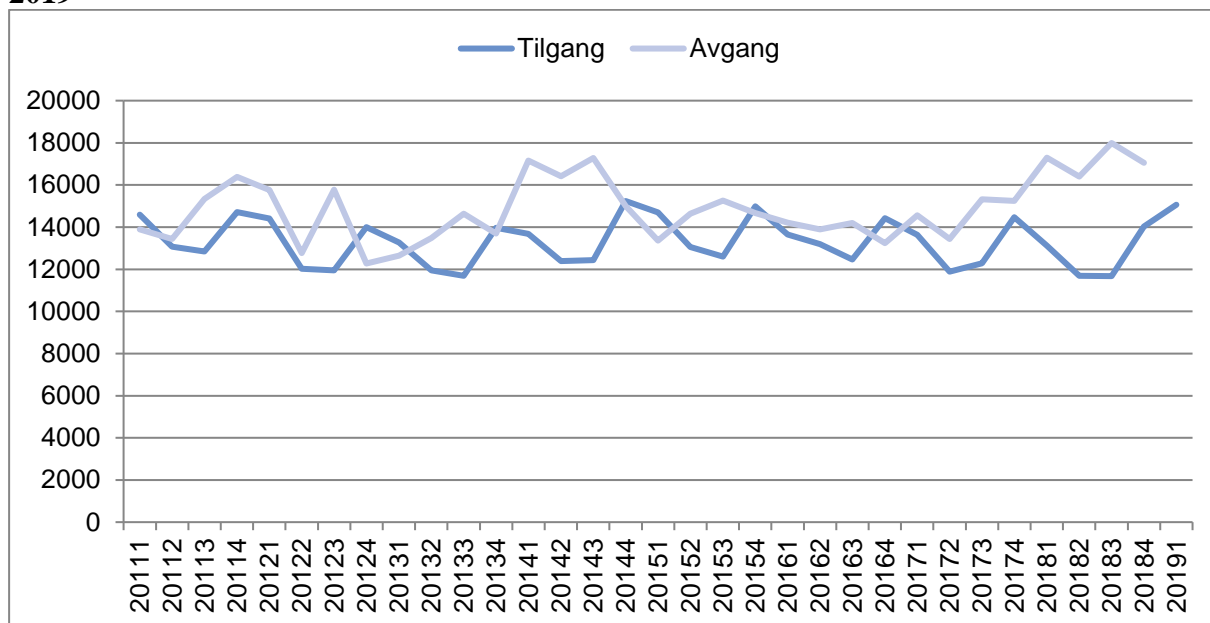
Tilgangen til arbeidsavklaringspenger var i første kvartal på totalt 15 100 personer². Tilgangen så langt i 2019 er økt med rundt 1 900 personer eller 15 prosent, i forhold til tilsvarende periode i 2018. Tilgangen ligger også høyere enn tidligere perioder og er den nest høyeste tilgangen til arbeidsavklaringspenger siden innføringen av ordningen. Det var spesielt blant de som før tilgang var registrert i kategoriene nedsatt arbeidsevne/arbeidssøker og annet, hvor det var en økning målt mot tilsvarende periode i 2018. Av dem som ble registrert inn på ytelsen så langt i 2019 hadde også 21 prosent vært registrert som mottakere av arbeidsavklaringspenger i løpet av 2017. Andelen ligger høyere enn tilsvarende periode i 2018, hvor rundt 17,5 prosent av inngangen bestod av personer som to år tidligere var registrert med arbeidsavklaringspenger. Det kan tyde på at andelen nye mottakere som også tidligere har mottatt arbeidsavklaringspenger er økt noe.

En noe redusert avgang kombinert med økt tilgang i første kvartal kan bidra til å forklare at antall personer som mottar arbeidsavklaringspenger har stabilisert seg noe. Vi ser det samme i andelen personer som mottar arbeidsavklaringspenger ut over ordinær periode, som har ligget stabilt på 7 prosent gjennom hele 2019, mens den er redusert fra rundt 15 prosent ved årsskiftet 2018. Dette kan tyde på at den største effekten regelverksendringene av 2018 har hatt på avgang og fordeling mellom personer på ordinær og unntaksperiode ligger bak oss. Samtidig må vi anta at deler av økningen i tilgang i løpet av første kvartal 2019 skyldes at personer som hadde avgang i starten av 2018 nå kommer inn igjen på ytelsen³.

² I publisert statistikk regnes avgang fra ytelsen som personer som har mottatt arbeidsavklaringspenger i en måned, men som ikke er registrert med utbetaling de to påfølgende måneder. Dette medfører blant annet at vi publiserer avgangsstatistikk 2 kvartal tilbake i tid, og tilgangsstatistikk for forrige kvartal.

³ Folketrygdloven § 11-31 sier at «et medlem som har mottatt arbeidsavklaringspenger ut maksimal stønadperiode, se § 11-12, har ikke ny rett til arbeidsavklaringspenger etter §§ 11-5, 11-14, 11-15 eller 11-16 før etter en karenperiode på 52 uker.»

Figur 10: Antall nye mottakere av arbeidsavklaringspenger (tilgang) og antall som ikke lenger mottar arbeidsavklaringspenger (avgang). Antall. 1. kvartal 2011 til 1. kvartal 2019

Kilde: NAV

Blant dem som gikk av med arbeidsavklaringspenger hadde 25,5 prosent hatt en varighet under ett år, mens i underkant av 30 prosent hadde en varighet på 3 til 4 år⁴. Det er spesielt i perioden mellom 4 og 5 år hvor det er en økning i 2018. Dette skyldes at færre personer innvilges arbeidsavklaringspenger ut over ordinær periode enn tidligere år. Samtidig ser vi en reduksjon i antall personer som går ut av ordningen etter å ha vært mottakere siden 2010. Det skyldes at beholdningen av personer som har fått konvertert ytelse til arbeidsavklaringspenger blir stadig mindre⁵.

⁴ Varighet er her definert som tid personen har mottatt arbeidsavklaringspenger inkludert korte opphold fra ordningen. Det innebærer at varighet er et statistisk anslag for hvor lenge en person har vært tilknyttet ordningen. Ettersom vi ikke tar høyde for korte avbrekk i ordningen vil det ikke være mulig å si noe om andel personer som mottar arbeidsavklaringspenger ut over ordinær periode fra denne statistikken.

⁵ Fra og med mars 2010 ble rehabiliteringspenger, atføringspenger, atføringsstønader eller tidsbegrenset uførestønad slått sammen til arbeidsavklaringspenger. De personene som gikk på en av disse ytelsene og fikk innvilget arbeidsavklaringspenger omtales her som konverterte saker. Det innebærer at de har hatt arbeidsavklaringspenger fra innføringen av ordningen.

Varighet ved avgang	Antall 4. kvartal 2018	Andel 4. kvartal 2018	Andel 4. kvartal 2017	Andel 4. kvartal 2016
I alt - antall	17 046	17 046	15249	13244
I alt -andel	-	100	100	100
1 år (1-12 mnd)	4 351	25,5	24,5	27
2 år (13-24 mnd)	2 676	15,7	17,8	19,4
3 år (25-36 mnd)	2 296	13,5	14,7	14,2
4 år (37-48 mnd)	2 633	15,4	13,2	11,9
5 år (49-60 mnd)	2 326	13,6	11,9	10,8
Over 5 år (61 mnd -)	2 764	16,2	17,9	16,7

Vi ser at personer som har hatt avgang i 4. kvartal fordeler seg relativt likt tidligere år, det er derimot en tendens til at en større andel har mottatt arbeidsavklaringspenger rundt 4 til 5 år ved avgang, mens noen færre har mottatt det i over 5 år. Dette skyldes strengere vilkår for innvilgelse av unntak ut over ordinær periode, som vil påvirke avgangen rundt 48 måneder, samt at antall konverterte saker reduseres da det er færre som går ut av ytelsen i 2018 som har mottatt arbeidsavklaringspenger siden starten av ordningen (se vedlegg B for grafisk oversikt).

Andelen som mottar uføretrygd etter avgang fra arbeidsavklaringspenger øker

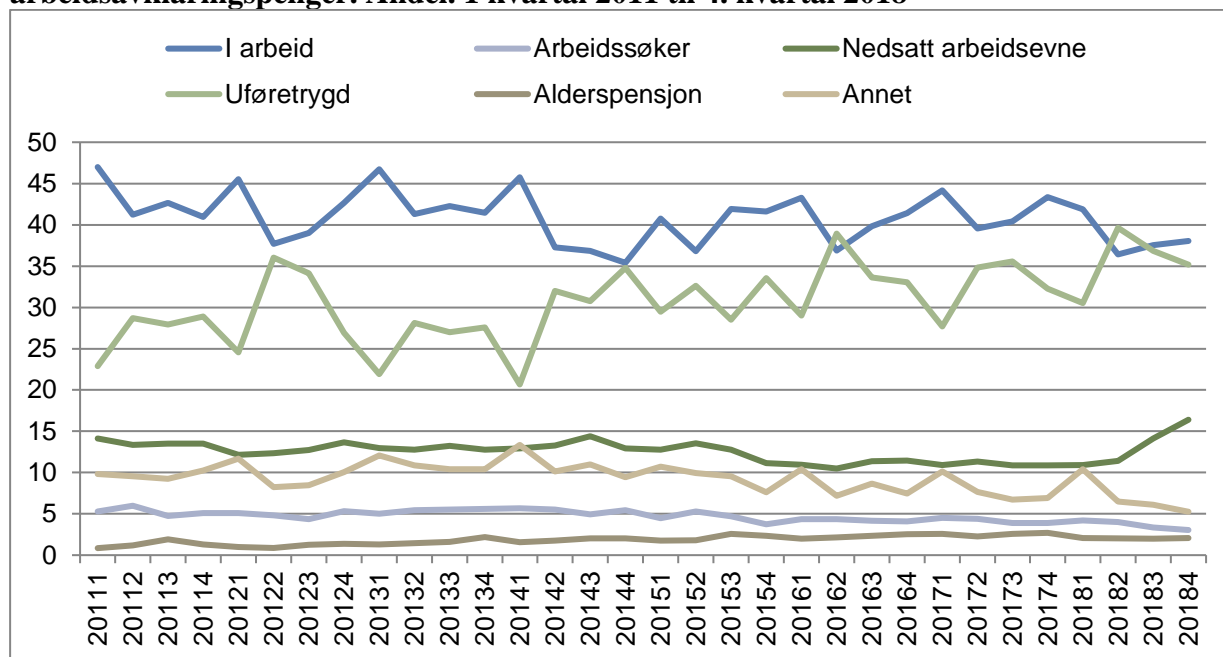
De fleste som slutter å motta arbeidsavklaringspenger vil fortsatt ha overgang til enten jobb eller uføretrygd. Samtidig ser vi at stadig færre er registrert som arbeidstakere 6 måneder etter avgang. Figur 11 viser denne fordelingen 6 måneder etter at de ikke lenger var registrert med arbeidsavklaringspenger⁶. Personene som inngår i statistikken for fjerde kvartal 2018, sluttet derfor på arbeidsavklaringspenger i løpet av andre kvartal samme år.

Andelen som etter avgang fra arbeidsavklaringspenger var registrert som arbeidstakere har tidligere holdt seg relativt stabil, men vi ser en klar reduksjon i løpet av 2018. Andelen som var registrert med en eller annen form for arbeid i slutten av 2018 lå på 38 prosent, ned fra 43 prosent i tilsvarende periode i 2017. Samtidig ser vi at det er en relativt stor økning på 5,5 prosentpoeng i andel som er registrert med fortsatt nedsatt arbeidsevne. Tendensen er at denne er økende gjennom 2018. Andelen som går til uføretrygd er økt med 3 prosentpoeng fra

⁶ Se vedlegg A for en oversikt over antall personer med avgang fra arbeidsavklaringspenger og status seks måneder etter.

tilsvarende periode i 2017. For øvrige grupper holder andelen seg stabil, men det er en svak reduksjon i andel arbeidssøkere og personer med arbeidsmarkedsstatus «annet⁷», i løpet av 2018.

Figur 11. Arbeidsmarkedsstatus seks måneder etter avgang fra arbeidsavklaringspenger. Andel. 1 kvartal 2011 til 4. kvartal 2018⁸

Kilde: NAV

Fortsatt nedgang i andel med varighet over 4 år

En overvekt av personer som mottar arbeidsavklaringspenger har mottatt ytelsen i mindre enn 12 måneder. Ved utgangen av mars 2019 hadde rundt 42 800 personer mottatt arbeidsavklaringspenger i 12 måneder eller mindre. Antallet holder seg stabilt fra tilsvarende periode i 2018. Den største reduksjonen ser vi hos dem som har mottatt arbeidsavklaringspenger i mer enn 4 år. Her ser vi at antallet er redusert med rundt 7 100 personer, eller 38 prosent fra tilsvarende periode i 2018⁹

⁷ Kategorien «Annet» inkluderer blant annet studenter, selvstendig næringsdrivende og alderspensjonister.

⁸ I grafene er det illustrert hva personene gjør 6 måneder etter avgang fra nedsatt arbeidsevne. Status 3 kvartal 2018 er altså for de som hadde avgang fra nedsatt arbeidsevne i 1 kvartal 2013, status 2 kvartal 2018 er for de med avgang 4 kvartal 2017, også videre.

⁹ Varighet over 48 måneder kan ikke sidestilles med personer som mottar AAP ut over ordinær periode (unntak). Dette skyldes blant annet at vi ikke teller korte avbrekk med avgang fra ytelsen i denne statistikken, noe som bidrar til at varighetstallene blir høyere.

Tabell 1: Mottakere av arbeidsavklaringspenger fordelt på hvor lenge de har mottatt ytelsen. Antall. Mars 2019, og endring fra mars 2018

Varighet	Antall mars 2019	Endring i antall fra mars 2018	Endring i prosent fra mars 2018
I alt	122 757	-9 777	-7,4
1 år (1-12 mnd)	42 836	-194	-0,5
2 år (13-24 mnd)	30 647	-2 701	-8,1
3 år (25-36 mnd)	22 366	-615	-2,7
4 år (37-48 mnd)	15 226	791	5,5
5 år (49-60 mnd)	5 499	-1 847	-25,1
Over 5 år (61 mnd -)	6 183	-5 211	-45,7

Kilde: NAV

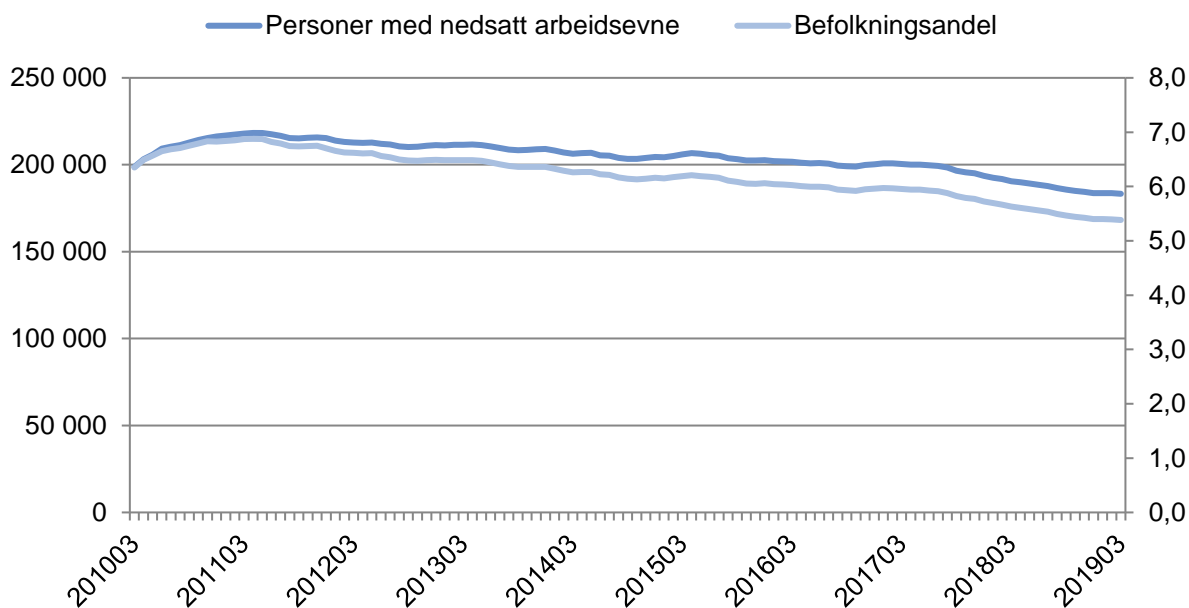
Stabilt antall personer med nedsatt arbeidsevne i første kvartal

Ved utgangen av første kvartal 2019 var 183 300 personer registrert med nedsatt arbeidsevne (figur 12). Dette er om lag 7 300 færre enn i tilsvarende periode i 2018, men reduksjonen i løpet av 2019 har bare vært på 400 personer. Det tilsier at også for personer med nedsatt arbeidsevne har antallet stabilisert seg i starten av 2019. Antall personer med nedsatt arbeidsevne lå på 5,4 prosent av befolkningen mellom 18 og 66 år. Dette er en reduksjon på 0,2 prosentpoeng fra tilsvarende periode i 2018.

I starten av 2019 ser vi en økning i tilgang til nedsatt arbeidsevne. En økt tilgang, samtidig som beholdningen er redusert kan antyde at avgangen i løpet av 1. tertial 2019 er høy¹⁰. Det er en reduksjon i andel nye personer med nedsatt arbeidsevne som i perioden før har mottatt sykepenger. Dette samstemmer med utviklingen på arbeidsavklaringspenger og vil sannsynligvis være en effekt av regelverksendringene i 2018. Vi kan anta at denne dette fører til at enkelte personer som har mistet retten til arbeidsavklaringspenger og ikke lenger vært registrert med nedsatt arbeidsevne, nå kommer tilbake i statistikken.

¹⁰ Ettersom avgangstall publiseres med ett kvartals forsinkelse vil vi ikke kunne se den reelle avgangen for 1. tertial før neste publisering i august.

Figur 12. Antall personer (akse til venstre) og andel av befolkningen (18-66 år, akse til høyre) med nedsatt arbeidsevne. Antall. Mars 2010 - mars 2019

Kilde: NAV

Færre mottar arbeidsavklaringspenger

Av personer som er registrert med nedsatt arbeidsevne var det i mars 2019 64 prosent som samtidig mottok arbeidsavklaringspenger. Dette er en reduksjon på 7 prosentpoeng fra tilsvarende periode i 2018. Dette fører til at antallet som er registrert med arbeidsavklaringspenger er redusert med rundt 17 100 personer i løpet av de siste 12 måneder. Andelen som mottar uføretrygd er økt med ett prosentpoeng i samme periode, mens det er en økning på 4,5 prosentpoeng for kategorien annet. Blant disse finner vi personer som mottar kommunale ytelser eller sykepenger, samt dem som ikke mottar stønad fra NAV. De fleste i den siste gruppen antas å forsørges av familie eller andre.

Tabell 2: Personer med nedsatt arbeidsevne fordelt på ytelser (justert for dobbelttelling). Antall og andel. Mars 2019

	Nedsatt arbeidsevne	Arbeidsavklaringspenger	Uføretrygd	Dagpenger	Tiltakspenger	Annet
Antall	183 297	117 641	18 348	1 626	5 153	40 529
Andel prosent	100	64	10	1	3	22
Endring fra i fjor. Antall	-7 276	-17 128	1 313	498	1 141	6 900

Kilde: NAV

Deltakelse i arbeidsrettet tiltak

Ved utgangen av mars 2019 deltok 54 600 av dem som var registrert med nedsatt arbeidsevne i en eller annen form for arbeidsrettet tiltak. Andelen som deltar på arbeidsrettet tiltak er uforandret så langt i 2019. Et større antall av dem som ikke er registrert med tiltak er under annen oppfølging, som medisinsk behandling, rehabilitering eller sosial trening. Blant de under 30 år er det arbeidspraksis som fortsatt er det vanligste tiltaket. Rundt en av tre i denne aldergruppen som gikk på en eller annen form for tiltak, deltok i arbeidspraksis. Dernest følger opplæring og tilrettelagt arbeid som viktige former for tiltak. Andelen registrert med arbeidspraksis reduseres for de over 60 år, som i økende grad deltar i tilrettelagt arbeid (33,7 %) eller mottar lønnstilskudd (31 %). Det er generelt færre som deltar i en eller annen form for tiltak blant de eldste aldersgruppene.

Tabell 3. Personer med nedsatt arbeidsevne som deltar i et arbeidsrettet tiltak. Alder og type tiltak. Antall totalt og andel i hver tiltaksgruppe. Mars 2019

	I alt	Under 30 år	30-59 år	60 år og over
I alt	54 604	16 913	35 095	2 596
Arbeidspraksis	25,4	33,6	22,5	10,9
Arbeidsrettet rehabilitering	1,1	0,5	1,3	1,4
Avklaringstiltak	4,3	2,2	5,1	8,2
Jobbskaping og egenetablering	0,1	0	0,1	0,1
Lønnstilskudd	12,6	8,4	13,2	31
Oppfølging	16,4	14,6	17,5	12,1
Opplæring	20,6	23,3	20,6	2,2
Tilrettelagt arbeid	19,5	17,3	19,5	33,7
Tilrettelegging	0,1	0,1	0,2	0,4
kontroll	100	100	100	100

Kilde: NAV

Vedlegg

A. Definisjoner for hvem som tilhører gruppen med nedsatt arbeidsevne og hvem som kan motta arbeidsavklaringspenger.

Personer med nedsatt arbeidsevne

Begrepet «personer med nedsatt arbeidsevne» omfatter personer som på grunn av sykdom, skade eller andre hindringer har behov for ekstra oppfølging fra NAV for å få eller beholde arbeid. Bistandsbehovet fastsettes etter en arbeidsevnevurdering og vil omfatte arbeidsrettede tilbud og annen oppfølging som medisinsk behandling, rehabilitering, sosial trening/oppfølging og tilrettelegging.

Mange blir registrert med nedsatt arbeidsevne etter å ha brukt opp retten til sykepenger, eller fordi de fortsatt trenger tid til rehabilitering eller omskolering. Andre har vært lenge arbeidsledig, men på grunn av helsemessige utfordringer vurderes de å ha ekstra behov for oppfølging for å kunne komme i jobb. Personer som mottar sykepenger eller uføretrygd regnes ikke med i statistikken over personer med nedsatt arbeidsevne, med mindre de mottar arbeidsrettet oppfølging rettet mot personer med nedsatt arbeidsevne.

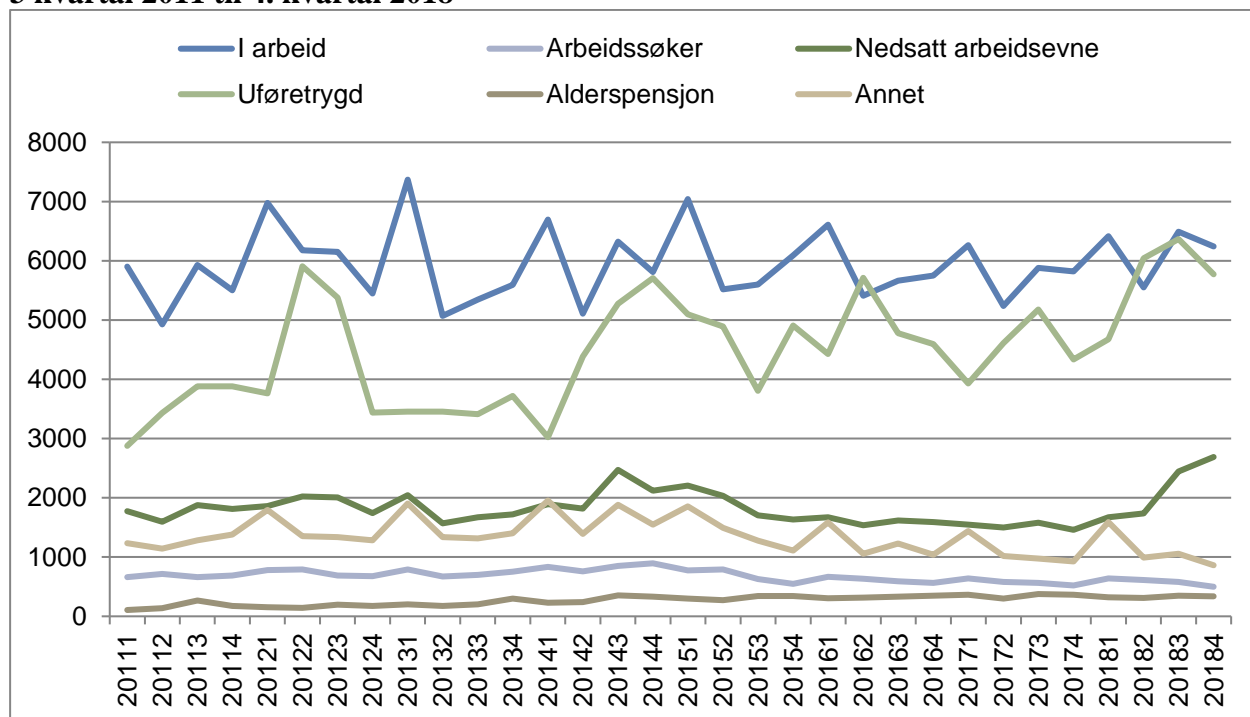
Arbeidsavklaringspenger

Arbeidsavklaringspenger kan innvilges til personer som har fått arbeidsevnen nedsatt med minst femti prosent på grunn av sykdom. Det er et krav at det foreligger en gyldig diagnose i henhold til klassifiseringssystemene ICD 10 og ICPC 2. Det er også et vilkår at man enten er under aktiv behandling, deltar i et aktivt tiltak, eller at man selv etter at dette er prøvd fremdeles anses å ha en viss mulighet for å komme i arbeid, og får oppfølging fra Arbeids- og velferdsetaten.

Tidligere (før 1.3.2010) mottok personer som var under medisinsk behandling rehabiliteringspenger, mens de som deltok i et arbeidsrettet tiltak mottok attføringspenger. Tidsbegrenset uførestønad kunne innvilges om man, til tross for medisinsk behandling og forsøk på attføring, ikke kunne komme i arbeid i overskuelig framtid, men at det var håp på lengre sikt. Minstestøtelsen for arbeidsavklaringspenger er 2G (grunnbeløpet i folketrygden). Fra 1. mai 2018 utgjør 193 766 kr.

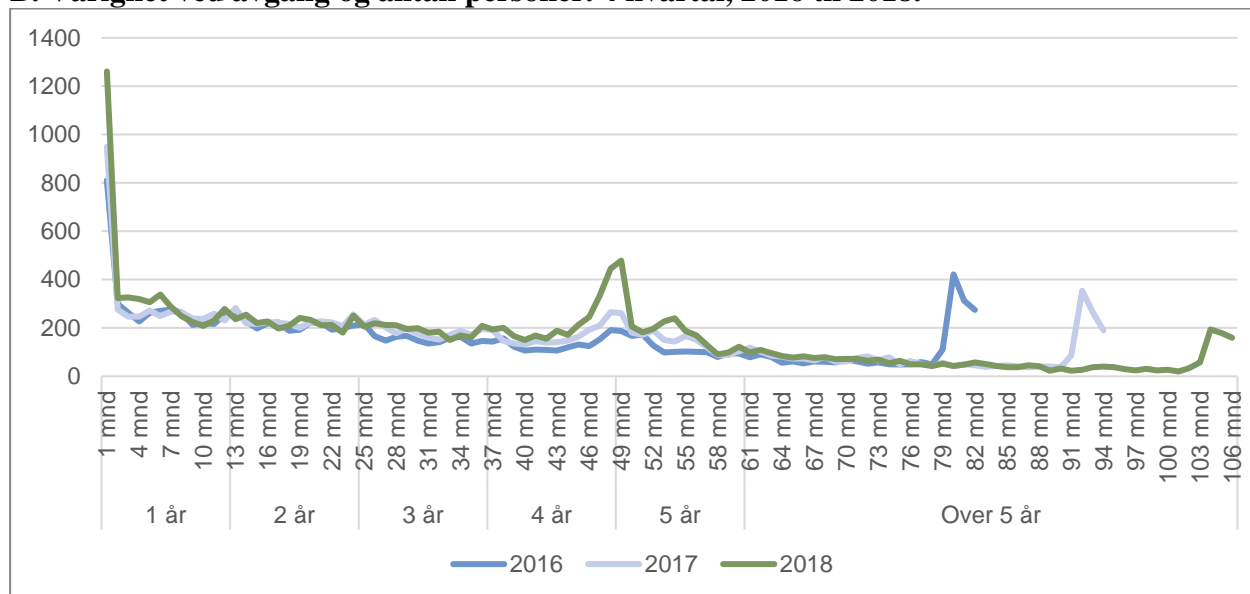
Vedlegg

A. Arbeidsmarkedsstatus seks måneder etter avgang fra arbeidsavklaringspenger. Antall. 3 kvartal 2011 til 4. kvartal 2018

Kilde: NAV

B. Varighet ved avgang og antall personer. 4 kvartal, 2016 til 2018.

Kilde: NAV

Referanser

Ellingsen, Jostein (2018). «Utviklingen i uføretrygd per 30. september 2013», Statistikknotat, Arbeids- og velferdsdirektoratet.

Sundell, Therese (2018). «Utviklingen i sykefraværet, 3.kvartal 2018», Statistikknotat, Arbeids- og velferdsdirektoratet.

Kalstø, Åshild Male Kalstø og Kann, Inger Cathrine (2018). «Færre på helse relaterte ytelser – friskere befolkning?», Arbeid og velferd 4/2018, s. 3-18